

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СВІДОМОСТІ ЯК ІМПЕРАТИВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

Микола Козловець

*доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та політології, Житомирського державного університету імені Івана Франка
(м. Житомир)*

Сучасний світ – світ глобальних змін. Він виявляє себе в нових технологіях і формах життя, світобачення та світорозуміння, і, на жаль, в глобальних небезпеках, зокрема в екологічних метазагрозах. Екологічні реалії початку XXI століття загострили суперечливість і багатоплановість змісту відношення «людина – природа». Це виявляється у змінах складу і структури земної поверхні, забрудненні води і навколишнього середовища, глобальних змінах клімату, стрімкому скороченні біорізноманіття, виникненні різного роду нових захворювань (наприклад, COVID-19), збільшенні числа природних катаклізмів та інших загрозливих явищ техногенного походження. Новою проблемою сьогодення є й так зване космічне сміття. Про це йшлося й на останній Конференції із запобігання негативним кліматичним змінам (COP-26) у шотландському Глазго, хоча підсумкова заява стала набором декларацій загального характеру, без певних та конкретних заходів.

Сталий розвиток людства – це гармонійний, збалансований, безконфліктний розвиток земної цивілізації, у процесі якого вирішуються питання щодо збереження довкілля, ліквідація бідності, експлуатації й дискримінації. Це передусім екологічно освічене суспільство і як результат – екологічно безпечні виробничі технології, результат яких – мінімальні забруднення атмосферного повітря, вод, ґрунтів, які б не перевищили фонових, тобто природних, концентрацій речовин, факторів, небезпечних для життя взагалі і людини зокрема [1; 2; 3].

Тому важливим завданням для глобального світу є виявлення і реалізація механізмів гармонізації взаємодії у системі «людина – природа». Коеволюційний розвиток вимагає відмови від соціальних інститутів і систем цінностей, які заохочують і стимулюють зростання матеріального споживання. Прихильники глибинної екології Б. Девол і Дж. Сешонс переконані, що світ не існує як ресурс, котрий може вільно експлуатуватися людиною. Надмірне споживання ресурсів, доводять вони, загрожує біосфері, тому необхідна нова неспоживча парадигма добробуту, за якої виживання будь-якої частини залежить від добробуту цілого [4, p.70].

Відтак нагальною проблемою сьогодення є творення екологічно визначеного ціннісно-нормативного поля. Вітчизняний учений

М. Білопольський висуває ідею розумного розвитку людства, яка має стати основою прогресу на земній кулі. Відповідно має бути напрацьована філософія розумного розвитку світопорядку. Головне в цьому русі – інтеграція розуму, мислення та оцінок кожного жителя Землі, те, як він має себе вести за розумного облаштування світопорядку. Це розумний розвиток і вдосконалення суспільних систем і природи [5, с. 53].

Роль основного людського закону в стосунках з природою покликаний виконати ноосферно-екологічний імператив. Ноосфера, як новий майбутній етап у розвитку біосфери, пов'язаний з переходом від нестійкого стану біосфери до сталого її розвитку. Майбутня модель сталого розвитку лежить в основі ноосферогенезу і полягає в тому, що колективна свідомість людства підвищить рівень раціональності, сформує необхідний для свого виживання ноосферний інтелект. Спираючись на ноосферне вчення В. Вернадського [6,8], нову еколого-економічну теорію й прийняті консенсусом більшості країн світу принципи сталого розвитку, ноосферно-екологічний імператив має бути ухвалений всією світовою спільнотою і стати основою формування сучасного планетарного світогляду. Концепція екоефективності повинна містити ідею позитивного відтворення середовища проживання будь-якого біологічного виду протягом його життя. Людині слід зрозуміти, що «право всіх форм життя на життя – універсальне право" і що вона є частиною інших «життів, а вони є нашими частинами.

Сталий розвиток неможливий без духовного вдосконалення самої людини. [7] Новий, ноосферно-екологічний імператив передбачає таку модель поведінки, яка дозволить безконфліктно розвиватися системі «людина – природа» у межах ноосферогенезу. У зв'язку з дедалі більшим "забрудненням" природи самої людини особливої актуальності набуває така галузь науки як екологія людини, завданнями якої є збереження духовної сутності людини, встановлення рівноваги людини і природи, становлення гармонійного суспільства і формування особистості, яка живе в гармонії з собою і природним світом. З метою уникнення антропоцентризму природоохоронної науки, спрямованої на збереження навколишнього середовища винятково в інтересах людини, доцільним є введення до системи філософського знання у ЗВО курсу з глибинної екології, яка формуватиме холистичний (цілісний) погляд на світ, згідно з яким окремі частини екосистеми (включаючи й людей) не можуть функціонувати окремо від всієї системи. Необхідна гуманітаризація технологій і зустрічна алгоритмізація соціуму – злиття природничо-наукового і гуманітарного знання в одну науку про людину. Формування нової картини світу має спиратися, передусім, на глибоке усвідомлення сучасною наукою єдності і цілісності світу, включеності людини в нескінченність Космосу.

Список використаних джерел

1. Дейли, Г. Вне роста. Экономическая теория устойчивого развития. Киев: Интелефера, 2002. 196 с.
2. Klaus Schwab. Our global system has spun out of control. Here's how to rebalance it. World Ekonomiks Forum. URL: <http://www.weforum.org/agenda/2019/02/how-to-our-global-system/> (дата звернення: 18.11.2021).
3. Sonko Sergei. Sustainable development, noosphere and spatial organization of society in the subject field of society geography. The Journal of Socio-Economic Geography. 2016, 20 (1), 18-21.
4. Devall, Bill. Sessions, George. Deep Ecology: Living as Nature Mattered. Salt Lake City, UT: Peregrine Smith, 1985. 267 p.
5. Белопольский Н. Г. Энвайроника – фундаментальная наука о спасении и развитии земной цивилизации или новая концепция развития мира: монография. Изд. 4-е, перераб. и доп. / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти, Киев, 2020. 354 с.
6. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста // АН СССР; редкол.: А. Л. Яншин (пред.) [и др.]; сост.: М. С. Бахракова [и др.]. Москва: Наука, 1988. 520 с.
7. Синяєва Л.В., Олексенко Р.І., Плаксина І.М., 2007. Екологічні проблеми України та шляхи їх вирішення. Вісник Сумського національного аграрного університету. 4. 12-15.
8. Samodryn, A., Moskalyk, H., Oleksenko, R., Khavina, I., & Leushyna, O. (2021). Formation of V. Vernadsky's noospheric ideas as the basis of the educational pedagogical policy strategy. Linguistics and Culture Review, 5(S1), 978-996.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦИКЛІВ ЕКОНОМІКИ

Вікторія Мар'єнко

аспірантка першого курсу спеціальності 073 «Менеджмент» кафедри менеджменту організацій та управління проектами Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М.Потебні Запорізького національного університету (м. Запоріжжя)

Актуальність теми дослідження в тому, що інформатизація є основою розвитку інформаційного циклу як провідного чинника прогресивного